

A Magyar Köztársaság nevében!

A Fővárosi Ítéltábla a László és Társai Ügyvédi Iroda - ügyintéző dr. László Kálmán ügyvéd (1117 Budapest, Móricz Zsigmond körtér 3/b.) által képviselt felperesnek az Ábrók és Horogh Ügyvédi Iroda -ügyintéző dr. Ábrók László ügyvéd - (4221 Hajdúböszörmény, Pf. 85.) által képviselt alperes elleni vételártartozás megfizetése iránti perében a Pest Megyei Bíróság 2008. május 5-én kelt 22.P.25.150/2006/10. számú ítélete ellen az alperes által benyújtott fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta az alábbi

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 100.000 (százezer) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

Az alperest 1995. november 6-án, a perben nem álló 1995. október 24-én jegyezték be a cégjegyzékbe. A 2004. április 6-ától felszámolás alatt áll.

A felperes 1998. június 24-e és 1999. január 29-e között atől összesen 7.100.000 forint értékűi üzletrészt vásárolt, majd pedig az üzletrészeket a vételár és a fizetési határidő tekintetében többször módosított adásvételi szerződésekkel eladta az alperesnek.

Alperes az 1998 július 24-én megkötött üzletrész-adásvételi szerződés 2003. március 26-i keltű utolsó módosítása szerint 4.700.000 db üzletrész vételáraként 2004. március 25-ei esedékességgel 12.853.138 forintot;

az 1998. augusztus 4-én kelt üzletrész-adásvételi szerződés 2002. december 19-ei utolsó módosítása szerint 530.000 db üzletrész vételáraként 2003. december 5-ei esedékességgel 1.441.359 forintot;
az 1998. november 2-i üzletrész-adásvételi szerződés ugyancsak 2002. december 19-én történt utolsó módosítása értelmében 200.000 db üzletrész vételáraként 2003. december 3-ai esedékességgel 514.967 forintot;
az 1998. november 30-án megkötött üzletrész-adásvételi szerződés 2003. március 10-ei módosítása szerint 600.000 db üzletrész vételáraként 2004. március 1-jei esedékességgel 1.462.568 forintot;
az 1999. január 29-én kelt üzletrész-adásvételi szerződés 2003. március 10-én történt utolsó módosítása szerint 1.000.000 db üzletrész vételáraként 2004. március 1-jei esedékességgel 2.349.249 forintot;
végül az ugyancsak 1999. január 29-én megkötött üzletrész-adásvételi szerződés utolsó, szintén 2003. március 10-ei módosítása értelmében 100.000 db üzletrész vételáraként 2004. március 1-jei esedékességgel 234.927 forintot tartozott megfizetni a felperesnek.

Alperes a szerződésekben vállalt fizetési kötelezettségének felhívás ellenére nem tett eleget.

Az alperes 2005. november 1-jei hatállyal jogutód nélküli megszűnéséről, végelszámolás megindításáról határozott. A végelszámolás megindításával összefüggő adatváltozásokat a cégbíróság 2006. január 16-án jegyezte e a cégjegyzékbe.

Az alperes végelszámolója 2006. február 28-án kelt levelében közölte felperessel, a Cstv. 69. § (1) bekezdése alapján eláll a perbeli üzletrész-adásvételi szerződésektől, az elállás következtében megszűnt szerződések alapján felperes nem köteles az üzletrészek tulajdonjogát átruházni, alperes pedig nem köteles a vételárat megfizetni, erre tekintettel nem ismeri el a felperes végelszámolási eljárásban előterjesztett hitelezői igénybejelentését, annak nyilvántartásba vételét megtagadja.

Felperes a 2006. február 13-án fizetési meghagyással indult, ellentmondás folytán perré alakult eljárásban előterjesztett keresetében alperest 18.856.208 forint és abból meghatározott részösszegek után külön-külön megjelölt esedékességi időponttól a törvényes mértékű késedelmi kamat, valamint a perköltség megfizetésére kérte kötelezni. Egyebek mellett előadta, alperes az esedékességkor nem tett eleget az üzletrész-adásvételi szerződésekben vállalt vételár fizetési kötelezettségének, tartozását a kereset szerint köteles megfizetni. Keresete alátámasztására egyebek mellett az alperessel kötött üzletrész-adásvételi szerződések utolsó módosításait csatolta.

Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására, felperes perköltségben marasztalására irányult. A kereset jogalapját és összegszerűségét is vitatta. Egyebek mellett előadta, annak tudatában kötött üzletrész-adásvételi szerződéseket a felperessel, hogy az üzletrészek megfelelő forgalmi értékkel rendelkeznek és forgalmi értékük alapján később megfelelő értékkel átruházhatók.

A szerződések 4. pontja értelmében az üzletrészek tulajdonjoga a vételár teljes kiegyenlítésének napján száll át a vevőre. A felek tehát későbbi egyidejű teljesítésben állapodtak meg, az üzletrészek a szerződés megkötésével nem kerültek az alperes tulajdonába. A szerződések megkötése és az utolsó módosításban meghatározott teljesítési határidő között eltelt időszakban az üzletrészeket kibocsátó üzletrész forgalmazási tevékenysége megszűnt, az üzletrészek elértéktelenedtek, elvesztették forgalmi értéküket. Ennek következtében felperes a szerződésekben meghatározott teljesítési határidőben nem volt képes a Ptk. 277. §-a szerinti szerződésszerű teljesítésre és a felszámolása miatt erre a jövőben sincs esély. Erre tekintettel jogosan tagadta meg a felperes által felajánlott, hibás teljesítés elfogadását és a vételár kiegyenlítését. A teljesítés a felperes mint az üzletrészek tulajdonosa érdekkörében felmerült okból lehetetlenné vált, ezért a szerződések a Ptk. 312. §-a értelmében megszűntek, az ebből eredő károkat a Ptk. 99. §-a alapján alperes tartozik viselni.

Hivatkozott arra is, a szerződések a végelszámoló Cstv. 69. § (1) bekezdés szerinti elállása folytán ugyancsak megszűntek. A megszűnt szerződések alapján nem áll fenn fizetési kötelezettsége.

Az üzletrészek szerződésekben meghatározott teljesítési időpont szerinti forgalmi értékének megállapítására szakértő kirendelését indítványozta.

Az elsőfokú bíróság 2008. május 5-én kelt 22.P.25.150/2006/10. számú ítéletével a keresetnek helyt adva kötelezte alperest a felperes részére 18.856.208 forint és abból 514.967 forint után 2003. december 3-ától, 1.441.359 forint után 2005. január 1-jétől, 4.046.744 forint után 2004. március 1-étől, 12.853.138 forint után 2004. március 25-étől 2004. december 31-éig évi 11 %, ezt követően 2005. január 1-jétől a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamat, továbbá 919.200 forint perköltség valamint az állam javára 900.000 forint eljárási illeték megfizetésére.

Az ítélet indokolása szerint a peres felek között szövetkezeti üzletrész-adásvételi szerződések jöttek létre, amelyek tartalmát, érvényességét egyik fél sem vitatta.

A felek nyilvánvalóan abban a tudatban kötöttek szerződést, hogy az üzletrész forgalmi értéke a jövőben változhat. Ennek kockázatát azonban a vevőnek kell viselnie, tekintettel arra, hogy felperes kötelezettségvállalása nem terjed ki arra, hogy a forgalmi érték a fizetés időpontjában is fennáll. Alaptalan ezért az alperes teljesítés lehetetlenné válására hivatkozása.

A Cstv. 69. §-a szerinti elállási jog gyakorlására pedig a szerződésekben meghatározott teljesítési határidő lejártát, a kötelezett késedelembe esését

követően már nincs lehetőség, ezért a szerződés az elállás folytán sem szűnt meg. Mindezekre tekintettel az alperes vételár fizetési kötelezettségét a szerződésekben foglaltak szerint teljesíteni tartozik.

Az ítélettel szemben az alperes fellebbezett jogi képviselő útján. Elsődlegesen az ítélet megváltoztatását, a kereset elutasítását, másod sorban az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság újabb eljárásra és újabb határozat hozatalára utasítását kérte.

Hangsúlyozta, a Ptk. 277. § (1) bekezdése a felek jogviszonyára külön kikötés hiányában is irányadónak tekintendő, az abban meghatározott szerződésszerű teljesítés feltételeinek hiányában pedig nem terheli vételár fizetési kötelezettség, téves az elsőfokú bíróság e körben elfoglalt jogi álláspontja.

Állította, az elsőfokú bíróság az elállás kérdésében téves álláspontra helyezkedett, az elállás Cstv. 69. § (1) bekezdésében meghatározott feltételei maradéktalanul fennálltak, elállása jogszerű volt.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte helyes indokaira tekintettel, továbbá az alperes perköltségben marasztalását.

A fellebbezés az alábbiak szerint megalapozatlan.

A Ptk. 198.§-ának (1) bekezdése értelmében a szerződésből kötelezettség keletkezik a szolgáltatás teljesítésére és jogosultság a szolgáltatás követelésére.

A Ptk. 200.§ (1) bekezdése értelmében a felek a szerződés tartalmát szabadon állapítják meg.

A Ptk. 312.§ (1) bekezdése továbbá azt is kimondja, a teljesítés lehetetlenné válása esetén a szerződés megszűnik.

Az 1991. évi XLIX. törvény (Cstv.) 69.§ (1) bekezdése akként rendelkezik, a végelszámolás alatt álló gazdálkodó szervezet végelszámolója a gazdálkodó szervezet által kötött szerződéstől elállhat, ha a felek egyike sem teljesített szolgáltatást.

A Ptk. 320.§ (1) bekezdése szerint, aki szerződésnél vagy jogszabálynál fogva elállásra jogosult, e jogát a másik félhez intézett nyilatkozattal gyakorolhatja. Az elállás a szerződést felbontja.

A szövetkezeti üzletrésről az 1992. évi I. törvény (Sztv.) rendelkezett. Az 55.§ (1) bekezdése értelmében a szövetkezet eredménytartalékából és tőketartalékából a közgyűlés döntése szerint üzletrésztőket képezhetett, amelyből tagjainak üzletrészt juttathatott, illetve növelhette az üzletrésztőket és az erre fordított összeget az üzletrészek arányában az üzletrész-tulajdonosok között oszthatta fel, vagy az alapszabály rendelkezése szerint üzletrésszel nem rendelkező tagjai részére juttathatott üzletrészt. Az üzletrésztőkéből az üzletrész-tulajdonosra eső részből a jogosult kérésére névre szóló értékpapírt kellett kiállítani.

Az 56.§ (1) bekezdése akként rendelkezett, a szövetkezeti üzletrész átruházható, örökölhető és a szövetkezet adózott eredményéből évente részesedésre jogosít. A (2) bekezdés pedig a szövetkezeti üzletrész kívülálló személyre történő átruházását is lehetővé tette.

Az 57.§ (1) bekezdése a szövetkezeti üzletrészek tulajdonosairól és az üzletrész névértékéről a szövetkezet számára nyilvántartás-vezetési kötelezettséget írt elő, azt is kimondva, az átruházást és öröklést a szövetkezethez haladéktalanul be kell jelenteni. E kötelezettség az új tulajdonost, örököst terhelte.

Ugyanakkor a törvény az üzletrész előállítását (kiállítását) nem tette kötelezővé.

A fenti jogszabályi rendelkezésekből következően a szövetkezeti üzletrész teljes körű forgalomképességgel rendelkezett, adásvétel tárgyát képezhette és szabad megállapodás tárgya lehetett az üzletrész vételára, valamint a teljesítési (fizetési) határidő is.

Az üzletrész fizikailag történő megjelenítése, értékpapírkénti előállítása hiányában tulajdonjogának átruházása szerződéssel történt. A szerződés teljesítésével, a vételár megfizetésével pedig a vevő jogosulttá vált arra, hogy a szövetkezettől kérje üzletrész-tulajdonoskénti nyilvántartásba vételét. Ilyen esetben a szerződésszerű teljesítés körében az eladónak további kötelezettsége nem volt.

Annak sem volt jogszabályi akadálya, hogy a felek a vételár teljesítését későbbi időpontban határozzák meg.

Ugyanakkor a szövetkezeti üzletrész forgalmi értéke nem állandó, az a szövetkezet gazdálkodása, vagyoni helyzete, a kereslet-kínálat változása, mozgása következtében akár pozitív, akár negatív irányban módosulhat. Ebből következően pedig az üzletrész megvásárlással a vevő részéről az ilyen jellegű befektetéssel szükségképpen együtt járó, a forgalmi érték negatív irányú változásában megnyilvánuló kereskedelmi, üzleti kockázat vállalását is jelentette, amely kockázatot eltérő szerződéses rendelkezés hiányában viselni tartozott. A határidős jellegű ügyletek esetében pedig a kifejtettek fokozottan érvényesültek.

A perbeli esetben a peres felek között szövetkezeti üzletrészekre nézve jött létre adásvételi szerződés. A kibocsátó felszámolás alá kerülésével a teljesítés szerződés szerinti esedékessé válása időpontjában az üzletrészek nem szűntek meg, továbbra is léteztek. Változatlanul fennállt tehát annak lehetősége, hogy a vételár megfizetésével alperes megszerezze az üzletrészek tulajdonjogát és az adásvételi szerződés alapján kérje az üzletrészek tulajdonosakénti nyilvántartásba vételét. Az alperes ezért a teljesítés lehetetlenülésére megalapozottan nem hivatkozhat önmagában azért, mert az üzletrészek értéke várakozásával ellentétesen alakult.

Ugyanakkor a rendelkezésre álló adatokból nem volt megállapítható - illet egyebekben maga az alperes sem állított -, hogy az üzletrészek tulajdonjogának az alperes általi megszerzéséhez a felperes részéről bármilyen további jogcselekmény lenne szükséges, az üzletrészek alperes általi megszerzése tehát kizárólag az alperes teljesítésétől függött. Mindezeket figyelembe véve azt kellett megállapítani, az alperesi elállás Cstv. 69.§-ában írt feltételei nem valósultak meg, elálláshoz ezért nem fűződhet joghatás, alperes a szerződésben vállalt kötelezettségét teljesíteni tartozik. Helytálló tehát az elsőfokú bíróság határozata.

A kifejtettekre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253.§ (2) bekezdése alapján a fenti, részben eltérő indokolással, helybenhagyta.

Az alperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 78.§ (1) bekezdése alapján alperest kötelezte a felperes 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3.§ (2), (5) és (6) bekezdése alkalmazásával - a másodfokú eljárásban kifejtett ügyvédi tevékenységre figyelemmel - mérsékelt összegben megállapított ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltsége megfizetésére. Az alperes személyes illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt fellebbezési eljárási illeték állam javára történő megfizetéséről a Fővárosi Ítéltábla a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13.§ (2) bekezdése alapján rendelkezett.

Budapest, 2009. január 29.

. Rózsa Éva s.k.
a tanács elnöke
Dr. Felker László s.k.
előadó bíró

. Rutkai Éva s.k.
bíró

A kiadmány hitelül:
Kiss Sándorné

tisztviselő